

GRÖN INSIKT En serie spaningar med nedslag i rapporter och artiklar som speglar utmaningar och möjligheter för en levande landsbygd.

Vatten från Östersjön ger foder till korna

Bevattningen med Östersjövatten på en åker utanför Gamleby i norra Småland slår två flugor i en smäll. Ogestads Lantbruk får en skörd i oktober och Västerviks kommun hjälper till att rena en övergödd vik.

Både bevattning och dränering är ödesfrågor för svenskt lantbruk, säger Mathias Jonsson på landets största mjölkgård, Ogestad, efter den extrema sommaren.

I oktober skördar han och hans bröder åkerbönor som foder till mjölkorna. Direkt efter det att höstvetet skördades som helsäd i mitten av juli sådde Mathias Jonsson snabbt i stubben.

Grödan kom upp med hjälp av vatten från en 1,5 kilometer lång stamledning från Östersjön. Ledningen är en del i kommunens bevattningsförsök hos Ogestads Lantbruk som görs i samarbete med SLU. Det började i liten skala, ökades till 40 hektar i år och tanken är att det ska utvidgas till 300 hektar nästa år.

– För oss är det viktigt att köra det här i stor skala eftersom man måste lägga ned tid på att flytta bevattningsanläggningen, säger Mathias Jonsson.

Västerviks kommun vill restaurera Dynestadviken längst in i Gamlebyviken i Östersjön där omsättningen på vatten är väldigt liten. Vattnet syresätts när bottenvatten pumpas ut.

Det finns syre i ytvattnet och ned till fyra meter djup i Dynestadviken som är 16 meter på det djupaste stället. Men botten är död och liknar ett månlandskap. Intagsledningen för bevattningen sitter på 12 meters djup.

Det här är förmodligen landets enda bevattning på åkrar med havsvatten. Bevattning var enda chansen att få en skörd till.

Med havsvattnet kommer också näringsämnen. Bottenvattnet i viken har hög halt av fosfor och kväve. Varje timme tas ett kilo näringsämnen upp från Östersjön.

– Det är rena sportdrycken för grödan. Försök i fält visar 25-procentig ökning av skörden. När vi tillför både vatten och näring blir ett plus ett tre eller fyra, säger Dennis Wiström, kommunagronom som leder vattenprojekt i Västervik.

Vattnet som pumpas upp från botten av Dynestadviken är inte lika salt som längre ut i Östersjön. Det innehåller 4 promille salt jämfört med snittet på 6 promille.

Natriumjoner i saltvatten förstör på sikt strukturen i lerjordar vid långvarig bevattning. Men här tror Dennis Wiström inte att det är någon risk. I försöket tas hela tiden jordprover.

– Så länge nederbörden höst och vinter späder ut bör natriumjonerna inte vara något problem. Allt tyder på att de lakas ur, säger Dennis Wiström.

Han tror att bevattning med havsvatten kan göras med framgång även på andra ställen.

– Det här är ett spjutspetspilotprojekt, ett sätt att klimatanpassa jordbruket. Att så två olika grödor på samma åker är väldigt intressant, riktigt smart, säger Dennis Wiström.